

Voor en tegens van cortisonen, medicijnen op basis van hormonen. (deel 1)

Cortisonen zijn kunstmatig geproduceerde hormonen die sterk op Cortisol lijken. Cortisonen verhinderen de aanval van witte bloedcellen op het weefsel en verminderen de aanmaak van ontsteking veroorzakende stoffen door immuun cellen. Ze hebben een ontstekingsremmende werking. Het zijn ontstekingsremmende medicijnen die zeer vaak gebruikt worden voor de behandeling van huidaandoeningen. In de volksmond wordt het dan ook wel hormoonzalf genoemd. De werking zorgt er onder meer voor dat de hond stopt met krabben, maar deze geneesmiddelen kunnen aanzienlijke bijwerkingen hebben die moeilijk te controleren zijn. Het is dus zaak goed veterinaire advies in te winnen vóór gebruik.

Het gebruik van cortisonen binnen de dermatologie staat niet ter discussie : het is vaak de enige oplossing om de klachten voor de atopische - of allergische hond te verlichten. Ga zeker niet zelf experimenteren met een cortisonen oftewel hormoonzalf gekocht bij drogist of apotheek. Boven alles, moet de oorzaak van het te behandelen probleem zijn vastgesteld.

Wat zijn hormonen?

Een hormoon is een stof die door een klier aan het bloed wordt afgegeven en ergens in het lichaam de werking van een orgaan beïnvloedt. De invloed kan stimulerend zijn, of remmend.

Wat doet Cortisol?

Hoewel ze klein in omvang zijn, maakt de bijnierschors een drietal zeer belangrijke hormonen: cortisol, aldosteron en androgenen. Deze hormonen worden ook wel steroïden genoemd. Het bijniermerg produceert stoffen die bij signaaloverdracht in het zenuwstelsel een rol spelen (ofwel neurotransmitters), zoals adrenaline en dopamine. Via de bloedvaten komt een hormoon in alle lichaamsdelen, maar alleen organen die gevoelig zijn voor het desbetreffende hormoon reageren er op. Als de hormoonhuishouding verstoord raakt, kan de hond ernstig ziek worden.

Cortisol wordt gevormd in de bijnieren, dit zijn kleine klieren die bovenop de nier liggen. In het lichaam speelt Cortisol in normale situaties vooral een rol bij de handhaving van het evenwicht van het eiwit-, koolhydraat- en vetmetabolisme. Hoe meer Cortisol, hoe meer koolhydraat-, vet- en eiwitafbraak. Daarnaast onderdrukt Cortisol ook het immuunsysteem. Een juiste hoeveelheid Cortisol is essentieel voor een optimaal evenwicht en zorgt voor herstel van het evenwicht in de hormoonbalans. Dit hormoon wordt ook wel stresshormoon genoemd. Let wel, dit is een zeer breed begrip. Wanneer het lichaam gedurende langere tijd geen voedsel heeft ontvangen (vanaf 12 uur geen voedsel), is dit voor het lichaam een stresssituatie. Ook in deze situatie

wordt er dan ook meer Cortisol geproduceerd. Wanneer er minder voedsel binnenkomt, moet er ook meer energie vanuit het lichaam worden vrijgemaakt, omdat dit niet meer binnenkomt. Het hormoon Cortisol zorgt ervoor dat de bloedsuikerspiegel stijgt waardoor meer energie en uithoudingsvermogen. Cortisol stimuleert de eetlust en zorgt voor vetopslag. Als de Cortisolspiegel bij herhaling hoog blijft en als dat weken tot maanden duurt, is er een gezondheidsrisico. Het lichaam wil overleven en denkt steeds dat er extra energie nodig is, zo raken de bijnieren op een gegeven moment uitgeput en produceren nauwelijks nog Cortisol. Dan treedt vermoeidheid op en is er geen energie meer. Het lichaam bekijkt op het onderhoud aan het immuunsysteem. Daardoor wordt het op den duur kwetsbaarder voor ziektes. Daarnaast kunnen een chronisch verhoogde hartslag en bloeddruk

schadelijk zijn voor hart en bloedvaten. Voorts hebben Cortisonen een remmende werking op lichaamsfuncties die als minder essentieel worden beschouwd op dat moment, zoals celgroei en voortplanting.

Cortisol is een belangrijke ontstekingsremmer in het lichaam. Het wegvallen van dit afweermecanisme is een belangrijk scharnierpunt in de relatie tussen stress en het optreden van allerlei ziekten. Bij het uitblijven van voldoende Cortisol krijgen ontstekingen een kans.

Bij bijnierziekten zoals de Ziekte van Cushing en de Ziekte van Addison wordt er geen of minder Cortisol aangemaakt. Bij deze ziekten is het dus van groot belang om Cortisol alsnog toe te dienen voor een juist metabolisme en juist evenwicht in activiteit van het immuunsysteem.

Zeer effectief geneesmiddel

Binnen de dermatologie en andere geneestakken worden Cortisonen vooral toegepast om hun ontstekingsremmende werking. Het effect van Dexamethason, een synthetische cortisone is 30x sterker dan cortison.

Jeukstillend

Veel huidklachten gaan gepaard met jeuk. Dat is niet alleen vervelend, maar door voortdurend bijten en krabben raakt de huid extra beschadigd. De belangrijkste behandeling blijft natuurlijk het opsporen en wegnemen van de oorzaak. Dus als een dier vlooiën of mijten heeft, moeten die afdoende worden bestreden en als een bacteriële infectie een rol speelt, moet die met passende antibiotica worden behandeld. Maar jeuk kan als symptoom zo belangrijk worden dat het dier in een vicieuze cirkel terecht komt waarbij het behandelen van de onderliggende oorzaak alleen niet meer voldoende is. Cortisonen zijn in dergelijke gevallen zeer effectief in het onderdrukken van de jeuk, en doorbreken daardoor die vicieuze cirkel.

Atopie of atopische dermatitis (ook wel hooikoorts van de hond genoemd) bijvoorbeeld is een aandoening waarbij de hond een allergie ontwikkelt tegen bepaalde omgevingsstoffen oftewel allergenen (zoals pollen, huisstofmijt, huidschilfers van allerlei diersoorten of van de mens) wat resulteert in jeuk. Ook bij honden worden allergietesten gedaan om na te gaan wat precies de oorzaak is van de klachten.

Pijnstillend

Veel honden ontwikkelen naarmate ze ouder worden klachten in het kader van artrose. Naast dieet- en bewegingsadviezen kan de dierenarts kiezen uit diverse medicijnen om de gevolgen van gewrichtsproblemen aan te pakken. Verreweg het meest gebruikt worden pijnstillers uit de groep van de zogenaamde NSAID's (Non Steroidal Anti-Inflammatory Drugs ofwel niet-steroïde ontstekingsremmende stoffen) zoals Rimadyl®. Ook bepaalde voedingssupplementen worden nogal eens ingezet als ondersteuning bij de behandeling van artrose. Bij specifieke, ernstigere vormen van artrose kunnen echter ook cortisonen een belangrijke bijdrage leveren, vooral als andere

Dit artikel werd gepubliceerd in Tatra TOPnieuws 2014-04

behandelingen niet (meer) goed helpen. De dierenarts kan daarbij kiezen uit een kuur met tabletten, of injecties die in het gewricht worden toegepast.

Snelle werking

Bij spoedgevallen kunnen injecties met cortisonen levensreddend zijn. Denk bijvoorbeeld aan astmatische patiënten met een acute krampachtige vernauwing van de bronchiën of dieren met bepaalde acute allergische reacties. Ook dieren in shock krijgen soms, naast infuus en zuurstof, bepaalde snelwerkende cortisonen toegediend.

Overige gunstige eigenschappen

Cortisonen hebben invloed op de stofwisseling, vooral die van koolhydraten zoals glucose, en vetten. Bij sommige stofwisselingsziekten kan deze eigenschap worden benut. Daarnaast hebben ze een remmende invloed op de deling van cellen, wat deze middelen in sommige gevallen geschikt maakt om in te zetten bij de behandeling van kanker.

In de volgende nieuwsbrief vervolgen we dit onderwerp met o.a. de bijwerkingen en toepassingen.

